

Ett litet Bellmansspel

Ett litet Bellmansspel

av Christian Lanciai (2006)

Personerna:

Hallman
Kexell
Gustav, Bellmans äldsta son
Bellmans hustru
Carl och Elis, Bellmans yngre söner
Bellman
Ulla Winblad
Fredman
Movitz
Mollberg
Jergen Puckel
sju härolder
Konung Gustav III
Kellgren och Leopold, konungens andra hovpoeter
okända deltagare vid ordenskapitlet

Handlingen utspelar sig under Carl Michael Bellmans sista levnadsår.

Copyright © Christian Lanciai 2006

Scen 1. På en krog.

Hallman Ack, den där Bellman! Vad har han nu ställt till med!

Kexell Det är inte hans fel. Det är den där Nobelius.

Hallman Ja, vad fanken skulle han på hans hustru att göra! Har en äkta man inte rätt att vara svartsjuk!

Kexell Det var fel person att vara svartsjuk på och fel hustru att vara svartsjuk för. Men det är inte det som är problemet.

Hallman Vad är då problemet om inte Bellman?

Kexell Att få ut honom.

Hallman Om han lyckades skriva in sig kan han väl skriva ut sig. Vad har han sina gustavianer till? Konungen beskyddade honom. Då måste väl någon av de kungliga kunna reagera?

Kexell Det är det de inte gör. Och Bellman är gammal och vissen och orkar inte vara rolig mer.

Hallman Skall vi då låta honom dö i fängelset?

Kexell Risken är att han gör det om ingen gör något. Förr när vi var unga kunde vi rymma till Norge när björnarna satte efter oss. Det kan vi inte längre, för vi har gikt och podager och gitter inte leva längre.

Hallman Det ser dystert ut. Skall vi då ge upp hoppet?

Kexell Bellman själv är pessimist. Han har aldrig kommit över konungens död.

Hallman Ingen annan heller.
Kexell Jag menar det. Vi lever i en skymningstid då ridån har gått ner, och den blir tung att hala upp igen.
Hallman Bellman orkar inte detta ensam.
Kexell Nej, han behöver halas upp ur sängen.
Hallman Vi måste göra något, bror. Vi kan inte bara sitta här och pokulera.
Kexell Det har vi gjort i hela vårt liv. Vad annat kan vi göra?
Hallman Ack, den Bellman! Det här tar knäcken på det sista vi har kvar av vår gyllene gustavianska glans!
Kexell Det är risk för det.
Hallman Skål, min bror, medan vi idisslar vidare.
Kexell Min bästa bror, det är det enda vi kan göra. Ty om Bellman inte rycker upp sig själv kan ingen annan göra det åt honom.
Hallman Hoppas han gör det.
Kexell Hertigen befriar honom nog. (*De dricker och suckar.*)

Scen 2. Hemma hos Bellman.

Gustav Men mor, vi kan ju inte bara låta honom försmäktas i fängelset!
hustrun Varför inte? Som man bäddar får man ligga.
Gustav Hur kan du vara så hjärtlös, mor? Är han icke vår far? Är han icke din make?
hustrun Som han har behandlat mig. Det ska alla veta, att minsann ingen annan än han är far till mina fyra söner, men inte var han alltid så rolig att ha i sängen, och inte var han för övrigt heller till stor nytta som man.
Gustav Du kan väl inte ändå mena, mor, att han har förtjänat att hamna hos högvakten!
hustrun Han hade tur som inte åkte dit förr. Innan jag kände honom lär han ha varit jagad av björnar jämt, så att han måste sätta sig i säkerhet i Norge, och det var han inte ensam om, när hela landet före salig kungens statskupp barkade hän mot allmännelig bankrutt, så att bara den som var utan skulder kunde anse sig som rik. Er far är en slarver, mina söner, och har alltid så varit och skall alltid så förbli! Han är obotlig! Där kan han få dricka och slarva bäst han vill bakom lås och bom, och inte lär han bli en bättre människa för det.
Gustav Det är vår far du talar om, mor, och din predikan låter som en uppmuntran till skadeglädje.
hustrun Glädje är det sista jag kan tala om, mina söner. Nog fick han rykte om sig att vara glad och sprida glädje som ung, men det var då det, innan han träffade mig. Frågan är om han någonsin skulle ha gift sig med mig. Men han var en god charmör och ett gott parti då, såg det ut som, och jag var bara nitton år. Så hur kunde jag veta? Jag tog inte hans dryckenskap på allvar och hade ingen aning om hans professionalism på området eller att det var det enda han kunde, men det visade ju sig sedan när han aldrig kunde vara en enda dag utan sin flaska.
Gustav Mor, det är vår far du talar om.
hustrun Ja, mitt barn, er oanständige far, som aldrig gjorde någon nytta eller något gott men bara sjöng och spelade och framförde sina apkonster. Det är kanske synd att säga det, men mig gör det faktiskt det samma om han dör på häktet eller kommer hem igen. I vilket fall får man bara ständigt hjälpa honom ur sängen och i sängen ner igen. Han duger ju ingenting annat till.
Gustav Nog, mor! Vi kan inte låta pappa dö i fängelset!

hustrun Han har bara hamnat där genom sin egen förskyllan, och han kan bara själv ta sig ut därifrån. Hjälp honom om ni vill, men jag tror inte det hjälper. En sann alkoholist kan inte ens hjälpa sig själv.

Gustav (till sina bröder) Mamma är hopplös. Vi måste själva göra någonting.

Carl Jag vet vem jag skall kontakta.

de andra Vem då?

Carl Tant Ulla Winblad.

Elis Finns hon i verkligheten?

Carl Jag vet allt vem hon är.

Scen 3. Högvakten.

Bellman Sur och nykter dygnet runt - vad är det för ett skräpigt liv? Så har jag också slutat här som allmänt skröp och gitter inte ta mig ut ur soptunnan. Det är hårt att vara nykter, det gör livet hårt och svårt, och melankolin gör bara tyngden tyngre, så att livets mening till slut bara blir att vänta på bleka dödens minut som en äntlig avlösning. Sedan kan Nobelius bäst han vill vänslas med min hustru. De blir nog båda glada när jag hälsar hem. Men nu hör jag buller. Vem kommer och stör mig i min leda?

Hallman Bellman, nu har du allt ställt till det! Vad skulle du reta den där Nobelius för?

Bellman Vad hade han på min hustru att göra?

Hallman Vadan denna noggrannligheten, du, som alltid föredrog lösa fruntimmer?

Bellman Jag respekterade dem. Nobelius respekterade inte min hustru.

Hallman Man kan också se det som så, att han var artigare än du mot henne. Det var kanske därför du blev arg.

Bellman Vill du då påstå, käre Hallman, att det är mitt eget fel att jag sitter i fängelse för att ha försvarat min hustru?

Hallman Det är en tolkningsfråga.

Bellman Ja, jag vet. Enligt lagen sitter jag här för mina obetalda skulder som jag samlat på mig under hela mitt liv och alltid fått fly för livet med från mina björnar. Men är det då inte skamligt att man ska fällas av en björn precis när man nästan är framme vid målsnöret? Är det inte orättvist, när man hela livet lyckats rymma med sådan konsekvens och bravur?

Hallman Livet är orättvist, Bellman. Har du inte insett det förrän nu?

Bellman Men är det inte orättvist att det ska vara så orättvist? Jag var ju dock min samtids roligaste man, och ingen har jag glatt så mycket som kungen, vår tids största teaterapa, stackarn, som blev så otidigt skjuten ihjäl för sin begåvnings skull.

Hallman Ja, det är orättfärdiga tider vi lever i.

Bellman Och de blir bara värre.

Hallman Men vi kan aldrig förlora det vi en gång njutit, Bellman. Ditt ordenssällskap lever vidare med sina muntra ceremonier i odödligt gamman med sin seriösa förpliktelse åt varje medlem att han måste suppa sig bort från verkligheten.

Bellman Och hur kan då någon anklaga mig för att ha varit glad? Hur kan någon angripa en poet för att han är poet? Hur kan någon missunna en skapande kraft att han bidrar till att skapa livet? Hur kan någon sätta mig bakom galler för att mitt livs enda behov var frihet?

Hallman Du var en slarver, Bellman. Den ordnade världen kräver ordning för att överleva, den kräver revision av sina undersåtars räkenskaper, den går inte ihop om inte deras bokföring stämmer, om den inte stämmer blir det plump i protokollet, sådant godkänns inte, och då krävs åtgärder för ordningens skull, och här sitter du nu, satt på pottkanten för din debets skull medan all din kredit inte räcker till, då den inte har en enda siffra att uppvisa.

Bellman Det är det som är så skamligt.

Hallman Men här kommer nu äntligen bror Kexell. Kanske han kan förmildra situationen.

Bellman Det kan han alltid, om han bara har en sup med sig.

Hallman Välkommen, bror Kexell!

Kexell Jag måste ju ha något med mig. Vi kan ju inte lämna Bellman här i rövhålet.

Bellman Det är Nobelius rövhål. Jag är satt på undantag, bara för att jag nämnde honom i en ofördelaktig vers, för att jag varnade min son för honom.

Kexell Han bara hjälpte din hustru.

Bellman Var det en hjälp åt henne att sätta mig på fästning?

Kexell Du har levt gott hela livet, Bellman. Var glad för det, och du kommer ut härifrån, så fort bara hertig Carl får tummen ur röven.

Bellman Det får han aldrig.

Hallman Salig konungen var alertheten själv, men hans bror är som hans motsats.

Kexell Det är den där Reuterholms fel, som saboterar och förmörkar hela regeringen.

Bellman Tala inte om honom. Bara tack vare honom går ridån aldrig mera upp, och konungens son växer upp som Bastiljens fånge.

Hallman Till saken. Hade du något med dig, Kexell?

Kexell Bara det gamla vanliga. (*tar upp en flaska*)

Bellman Äntligen kommer du med något vettigt. Det enda detta värdshus har haft att komma med har varit ärter, vitkål och strömming.

Hallman Torftig kost för ett törstigt geni.

Kexell Jag säger då det.

Bellman Till saken! (*sträcker fram en pokal*)

(*Kexell håller upp.*)

Hallman (andäktigt) Detta är som en högtidsstund, som ett sanningens ögonblick vid den solennaste andakt, som vid vattnets förvandling till vin vid en gudstjänst.

Bellman Den Jesus visste vad han gjorde när han inledde sin karriär med att vid bröllopet i Kana förvandla allt värdelöst vatten till vin.

Hallman Hans sista mirakel under nattvarden gick väl ut på samma sak?

Kexell Nej, han skulle då förvandla vin till blod, men det gick just inte så bra, för det förblev bara vin ändå, och det var lika bra det.

Bellman Det borde jag ha gjort en visa om.

Kexell Gubben Noak censurerades. Vinhandlaren Jesus hade fått dig korsfäst.

Bellman Det är jag ju redan ändå, så undertryckandet av vinhandlaren Jesus har varken gjort till eller från.

Hallman Skål, mina bröder, för vinhandlaren Jesus och hans eviga dryckesbröder!

Kexell Det är vi det!

Bellman Nu fattas bara resten av gänget.

Kexell De kommer, Bellman. De kommer. Ge dem bara tid på sig. Även jag kom ju till slut med det befriande kruset.

Bellman Ja, du gjorde visst det, och det var i rätta ögonblicket, för annars hade jag försmäktat.

Hallman Jag tror aldrig du kan försmäkta, Bellman. Du är inte den typen.

Bellman Ändå har jag bara försmäktat i hela mitt liv. Därför blev jag en så hopplös och redlös drinkare.

Kexell Syndare äro vi alla, och tacka fan för det! Hur tråkigt vore inte livet annars! Jag skulle till och med vilja gå så långt som till att påstå, att livets enda fara är tråkigheten.

Bellman Här sitter vi nu tillsammans precis som i gamla tider och dricker alla tre. Kan livet bli underbarare? Nu vore det gott att få dö, ty gott sällskap är allt man behöver för att få den rätta skjutsen rakt in i evigheten.

Hallman Har vi inte alla liksom änglarna varit på lyran alla tre?

Kexell Det är den underbara lasternas last som alltid har förenat oss. Den enda bestående saligheten är ruset.

Bellman Och ingenting är så flyktigt.

Hallman Och därför så åtråvärt.

Kexell Som en otillgänglig jungfru av säregen skönhet som man bara kan se men aldrig få kontakt med.

Hallman De flesta är sådana.

Bellman Till och med Ulla Winblad var sådan en gång i tiden.

Hallman Är du säker på det?

Bellman Det måste hon ha varit. Fråga henne själv. Här är hon.

(Ulla Winblad uppträder som ung oemotståndlig skönhet och jungfru.)

Kexell Säger han som den enklaste saken i världen och knäpper inte ens med fingrarna för att trolla fram henne.

Ulla Sitter ni här igen och bara super, era drönare!

Bellman Ja, vad skulle vi annars göra, kära Ulla? Du känner ju oss. Vi är ju bara till för att hänge oss åt rusets drömmar så att vi kan glädja världen med att frambringa sådana underbara varelser som du.

Ulla Ja, ja, ni är lika oförbätterliga som vanligt.

Hallman Vad förskaffar oss den äran, mamsell Winblad? Vadan denna nedlåtelse från din sida till att besöka detta bedrövliga fattighus med dess döende försupne stackars föredetting som satts på gäldstugan inför döden bara av renaste elakhet?

Ulla Han behövde muntras upp lite. Vad ni stinker sprit, mina herrar! Har ni supit länge?

Bellman Bara hela våra liv. Sätt dig hos mig, kära Ulla. Jag är ledsen att jag bedrog dig med min hustru.

Ulla Du har aldrig bedragit mig, Bellman. Du var mig alltid trogen, hur många män jag än hade.

Bellman Jag brydde mig aldrig om dem. Jag struntade i dem. Huvudsaken var att du var Ulla.

Ulla Och det är jag fortfarande och lär jag nog alltid hopplöst förbli.

Hallman Det är vi enbart tacksamma för.

Ulla Men bör vi inte sätta i gång med föreställningen? Tror ni jag har kommit hit bara för att pokulera med er?

Kexell Jag är rädd att vi knappast duger till annat.

Ulla Bellman, du är ju vår självutkorade ordensprofet! Är det inte dags för ett äntligt ordenskapitel, innan du somnar in?

Bellman Ulla, du sa det. Här har vi legat och tröskat på sofflocket alltför länge.

Hallman Allt är redo, Bellman, för din återkomst och ditt återintagande av Bacchus tron som hans ställföreträdare på jorden! Hela världen är din att erövra med din ordens praktfulla glädjebudskap av det oemotståndliga fylleriets omistliga glans! Var rolig, Bellman! Det har du alltid varit, och som sådan är du alltid i ditt ässe!

Bellman Vi behöver då ordensmän och härolder, pukslagare och recipiender, banérförare och musikanter, kort sagt, hela baletten!

Hallman Den är här!

(Scenen öppnar sig för ett praktfullt ordenskapitel.

Väggarna glider i sär, och den nya scenen myllrar av folk, idel vackra människor i vackra kostymer, med originella undantag.

Bellman blir plötsligt en ny människa, uppreser sig rak och pryds med ordensband och kanslerskedja, marskalkstav och fin peruk.)

Bellman (träder fram i centrum med myndighet och majestät, slår staven i golvet för att äska tystnad och uppmärksamhet)

Härmed förkunnar jag att vårt äntliga ordenskapitel är högtidligen öppnat med all den pompa och ståt, bravur och natur som rätteligen tillkommer ett Bacchi ordenskalas!

Hallman (uppträder som biträde, även uppdyntad och utsmyckad)

Vår högt durchseende ordförande och Bacchi evige överstepräst har talat!

Bellman Jag ser att vi har ett antal betydande kandidater för högtidligt inträde i vår ordens evigt saliggörande paradiset. Du där! *(pekar med staven mot ett påtagligt fyllo)* Vad har du för rekommendationer?

Fredman Men Bellman, känner du då inte igen mig?

Bellman Det hjälps inte! Du måste vara ankommen och värdig!

Fredman Vem är inte ankommen efter en natt hos Ulla?

Bellman Det hjälps inte! Du måste ha meriter!

Fredman Vem har inte meriter nog för vad som helst bara efter att ha lyckats göra sig född här i världen?

Bellman Det räcker inte! Man måste vara mer än bara född!

Fredman Är jag inte uppvuxen kanske? Har jag inte gått igenom alla de värsta mandomsproven i form av kval utan tal som både ungersven och hanrej, fanflyktning och tokfrans, hembryggare och gäldenär, utsatt som offer både i björngården och politikernas lejongrop, fast i spriten och sparkad i skiten?

Bellman Det är bara det sista som intresserar oss! Hur många gånger?

Fredman Vad då hur många gånger?

Bellman I rännstenen, din fyllkaja!

Fredman Tretton, tror jag.

Bellman Var då glad, min bror, ty du är värdig och funnen anständig i din fylla och villa! Två gånger hade räckt, ty två gånger offentligen funnen redlös i rännstenen är minimikravet för inträde i Bacchi himmelrike på jorden! Dubba honom, ordensriddare!

Kexell (likaledes uppdyntad och utsmyckad, med riddarsvärd) På knä, din fylltratt!

Fredman (fogligt) Ödmjukt böjer jag knä i rännstenen för fylleriets skinande överhet.

Kexell (dubbar honom) Du oförgängligt skinande dryckesbroder, härmed vare du dubbad för tid och evighet till värdig riddare av den högsta äran på jorden, det oförgängliga ruset! Vakna aldrig mera upp ur det!

Fredman Som ni vill, ers skimrande excellens.

Bellman Vad heter han?

Kexell Vad heter du?

Fredman Jag kallas Fredman.

Bellman Vare du hädanefter kallad Sankte Fredman, som ett praktexemplar och dygdemönster för alla tider för alla kommande generationer i ditt ständigt återanträdde fylleri!

Fredman Jag tackar.

Bellman Nästa!

Hallman Nästa!

Kexell Nästa!

Ulla Här har jag en värdig kandidat, som jag fiskade upp utanför krogen härom kvällen efter att han fullständigt gjort ifrån sig inne på bordellen.

Bellman Träd fram, min bror, i det berusande nådeljusets blickpunkt, och skåda ditt öde i vitögat! Vad ser du?

Movitz Jag ser oförgämligt skinande bröder.

Bellman Vad mer?

Movitz Jag ser ljus i mitt rus.

Bellman Vad mer?

Movitz Jag ser sanningens eviga förklaring ur rusets synpunkt.

Bellman Vad mer?

Movitz Jag ser nykterhetens kvalmiga natt och fylleriets ljuvliga morgonrodnad.

Bellman Vad mer?

Movitz Jag ser baksmällornas fåfänga moralpredikningars tillbakagång.

Bellman Vad mer?

Movitz Sen ser jag ingenting mer.

Bellman Hur lyder dina meriter?

Movitz Dilettant på alla områden, har gjort mycket men åstadkommit litet, har påbörjat tusen projekt men icke avslutat ett enda, har bara plöjt och sått men aldrig skördat, kan mycket men aldrig använt mina kunskaper väl.

Ulla Du menar väl inte, Movitz, när du bara plöjt och sått men aldrig skördat, att du bara avlat bastarder?

Movitz Nej, jag har bara alltid arbetat hårt men aldrig fått någon lön.

Bellman Det är den belöning som drabbar oss samtliga konstnärer. Vi lever på frihet och får därför frysa och svälta om vintern. Vad mer?

Movitz Snillels kraft har aldrig lyckats höja mig ur rännstenen, dit jag alltid funnit min väg tillbaka.

Bellman Det är det enda viktiga! Hur många gånger?

Movitz Hur många gånger vad då?

Bellman Hur många gånger väckt av offentligheten i rännstenen?

Movitz En satans massa gånger. Jag minns inte exakt. Minst tio.

Ulla Han är värdig!

Bellman Välkommen in till de saligas gemenskap, Movitz! Vår enda saliggörande himmel medgiver endast kanonfyllon, och du är lyckligtvis ett sådant! Du har provats och blivit funnen värdig! Dubba honom!

Kexell På knä, min bror!

Movitz Jag tackar för den äran. (*böjer knä*)

Kexell Härmed vare du funnen skyldig till delaktighet i det gudomliga ruset och därmed dubbad till oförgämligt skinande riddare av den högsta graden, det är en högre grad än själva Graalriddarne, ty vi tjänar alla den evigt osläckta törstens oförgämligt skinande kalk! (*dubbar honom*)

Movitz Rätt så, min broder.

Bellman Nästa!

Mollberg Jag kommer kanske olägligt, men jag har tappat bort vägen och kommer direkt från förberedelserna till någons begravning som jag hade att ombestyra, varpå jag tappade bort allting på vägen....

Bellman Huvudsaken är att du är full, min bror.

Mollberg Naturligtvis är jag full. Vad gjorde jag här i detta sällskap annars?

Bellman Dina meriter?

Mollberg Avdankad soldat, sovit för många gånger på min post, missat vid exekutioner, gömt mig i striden, alltid kört berusad, aldrig hållit tiderna, städse retat överheten med slarv och ohörsamhet, struntat i politiken och alltid föredragit kaosets mänskliga munterhet framför ordningens mördande sterilitet.

Bellman Hur många gånger i rännstenen?

Mollberg Jag minns aldrig hur jag hamnade där, men sju gånger har jag blivit uppväckt från de döda därifrån.

Bellman Varför från de döda?

Mollberg De trodde jag var död.

alla Han är värdig!

Bellman Dubba honom genast!

Kexell Välkommen in i de heligas skara! Med dessa ordensbröder kommer du alltid att ha gott sällskap i rännstenen!

Mollberg Jag tackar för den äran.

Kexell På knä! (*Mollberg faller på knä.*) Säg efter mig: jag lovar att alltid fortsätta ta min tillflykt till rännstenen närhelst det behövs!

Mollberg Det lovar jag. Det är tryggt att veta att den alltid finns där.

Kexell (dubbar honom) Så hör du nu till de saligas skara.

Bellman Nästa!

Jergen Puckel Jag är en spelgalning och satanist, ty jag har sålt min själ till djävulen för reda pengar.

Bellman Vad mer har du på din meritlista?

Jergen Desertör från tyska armén, inga meriter alls, bara allmänt urspårad på alla områden, duger ingenting vettigt till utom att ge andra ovett, lever bara upp vid spelborden.

Bellman Hur många gånger i rännstenen?

Jergen Alltid.

Bellman Vad menar du med alltid?

Jergen Alltid utsparkad från krogen rakt ner i rännstenen.

alla Han är värdig!

Bellman Du var mig en baddare till att se på fan. Det är bäst att vi dubbar dig genast, innan du spårar ur igen. Här måste vi ta vara på tillfället och gripa direkt om flaskan innan livet rinner oss förbi.... Dubba honom!

Kexell Namnet?

Jergen Jergen Puckel.

Kexell (till Bellman) Och vad hette den förra?

Bellman Det har jag glömt.

Hallman Mollberg, förstås!

Kexell Javisst ja, Mollberg. På knä, Jergen Puckel.

Jergen (på knä) Dubba mig hårt efter förtjänst.

Kexell Ingenting är hårdare än nykterheten. Må du hädanefter aldrig mer bli drabbad av den!

Jergen Jag tar dig på orden och drar direkt härifrån ner i rännstenen via krogen.

Kexell Det gör du alldeles förbannat rätt i.

Mollberg Vad hindrar oss från att allesammans här och nu supa till gemensamt? Vad annars har man väldiga kalas för?

Fredman Mollberg tog orden ur munnen på mig. Det har jag tänkt hela kvällen.

Jergen Ska man festa ska man festa ordentligt.

Movitz Ja, vad väntar vi på förutom musiken? Jag längtar efter att få höra fader Bergs djupa hornstötar. Ingen kan som han tuta i luren.

Hallman Men vi måste ju gå ceremoniöst till väga och först avsluta vårt högtidliga ordenskapitel.

Fredman Kallar du det högtidligt, bror Hallman, alla dessa struttande fylltrattar, trötta slashasar och utslitna suputar? De kommer hit bara för att få supa till ordentligt bland likasinnade drinkare. Inte en enda kom hit nykter, och inte en enda är mer än ett vrak som måste ledas ut.

Ulla Tala för dig själv, Fredman. Ingen har någonsin varit nyktrare på lyran än Bellman.

Bellman Det råkar faktiskt vara som så, att somliga är redlösa som nyktra och blir bara friska när de dricker.

Fredman Är vi inte alla sådana? Är det inte därför vi dricker?

Movitz Jag vet varför folk dricker. Somliga gör det bara för att skaka björnarna ur pälsen. Andra gör det för att stå ut med sina äktenskap, sina livs tragedier eller sina andra katastrofer. Andra gör det som enda boten för en kronisk nordisk melankoli. Andra tar det som medicin och mår gott därav. Kort sagt, alla mår bara gott därav.

Kexell Så talar en sann rännstensunge.

Bellman Så står jag då i beråd att avsluta detta högtidliga riddarkapitel i Bacchi orden, den högsta av alla ordnar, ty det är den enda som gör någon nytta, den enda som praktiskt garanterar evig salighet genom rusets välsignelser, den enda som är rolig och den enda som aldrig håller måttet. Alla andra är misslyckade genom sin dödstråkiga måttlighet. Så må jag då förkunna detta riddarkapitels högtidliga övergående från förtjänsttecknenas utdelning till värdiga rännstensbröder till allmän bacchanal och lössläppthet. Men jag är gammal och drömmer blott och hallucinerar i mitt senila dille. Hjälp mig till min säng, ty jag är ju faktiskt sjuk och döende. Det var därför Nobelius satte mig i fängelse.

Kexell Håll ett ögonblick! Jag känner någon nalkas.

(sex grannklädda härolder in med trumpeter, ställer upp sig tre och tre vid ömse sidor om utgången och blåser triumferande fanfarer)

härold 7 (uppträder efter dem med plakat, som han vecklar ut) Härmed kungöres offentligen en obehörigs entré, som aldrig sovit i rännstenen! Hans majestät konung Gustav III!

Gustav III (gör storslaget grann teatralisk entré)

Hallman (till Kexell) Teaterkungen själv!

Kexell (tillbaka) Han kunde inte ha kommit lämpligare!

Gustav Gutår, mina bröder i Bacchi hov! Härmed vågar jag oförsynt inkräkta på en annans hov än mitt eget, men Bellman är ju faktiskt även han min hovpoet! Bellman, min käre Bellman, varför har vi inte fått se dig på så länge?

Bellman Min konung, jag har varit trött och sjuk och trumpen för det mesta och inte tillräckligt rolig för att orka uppträda offentligt på alltför länge, då jag faktiskt tog för givet att jag redan låg för döden.

Gustav Drabanter, ställ den kraken på fötter och visa honom att han kan gå! Han är ju en karl fortfarande!

Kellgren Kom igen, Bellman! Ge inte upp så lätt! Du är ju en av oss!

Leopold Jag avundades alltid ditt rimsnille, som jag aldrig ens kom i närheten av.

Gustav Gaska upp dig, Bellman! Du är inte död än!

Bellman Ers majestät, jag är inte värdig att bestrålas av er kunglighets härlighet då jag inte längre är i form att behaga er.

Hallman En förräddarvän satte honom i fängelse, ers majestät, av ren elakhet, vilket har knäckt honom.

Gustav Så blev vi alla snillen knäckta av vår samtids oregerlighets vulgaritet. Så halshöggs franska kungahuset av en masspsykotisk populas, så blev jag skjuten av en lömsk och mjältsjuk avundsman, och så blev hela skönhetsvärlden skrotad som vi levde för, med Mozarts rokokomusik och allt som vackert och behagligt var, som ersattes av tarvlig smaklöshet och plump vulgaritet.

Bellman Ers majestät, om ni har inflytande över evigheten har jag blott en önskan innan jag går hädan, som jag ber att formulera i en innerlig men enkel bön.

Gustav Om den kan infrias så vill jag göra det.

Bellman Jag ber er, konung, att se till att mina barn och skapelser ej skändas och far illa. Det är mina stackars sånger och epistlar som jag tänker på, som jag har gett den gode Fredmans namn för hans exempel som en fri men fattig levnadskonstnär. Skona mig från att bli tarvliserad och vulgariserad av den ignoranta eftervärlden, som ej undfås nöjet av att ha fått leva i vår evige teaterkonungs glans. Jag må ha varit full ibland, men aldrig accepterade jag någon låghet. När jag sjönk som djupast var jag melankolisk. Låt en eftervärld ej döma mig, ty värre brott var jag ej skyldig till, förutom detta som jag här har satts i finkan för nu redan.

Gustav Broder, vi som redan pliktat med vårt liv och tvingats acceptera dess avslutning har dess värre icke mera någon jordisk makt att skryta med och sitter därför illa till när angelägenheter uppstår såsom den du framfört. Vi har varken talan eller inflytande längre. Allt vad jag kan göra är att ta din bön på allvar och förmedla den till högre ort, men, broder, jag beklagar, men jag lovar dig, att himmelens byråkrati är ännu värre än den jordiska då den är tidlös.

Bellman Jag har sagt min bön, och ni har hört den. Jag är nöjd. Nu kan jag dö.

Gustav Finns det ej något annat jag kan göra för dig, Bellman, min mest mänskliga, originelle och personlige poet?

Bellman Hur kan ni säga så, min konung? Allt jag skrev är ju blott infantilt berusat dravel, nonsenstexter och tendentiöst alkoholistiska.

Gustav Men musiken! Dina melodier är gudomliga och oförglömliga!

Bellman Varenda en är stulen. Det fanns många större mästare än jag att stjäla från.

Gustav Är då det enda som du mera duger till att ömkligen förringa dig i ett erbarmligt självförakt?

Bellman Så slutar ju i regel all fåfänga här i världen. Låt mig blott försvinna, herre konung, falnande som du i din tidlösa glans, du nådde aldrig högre än som lysande begåvad skådespelare, och mig tillät du förekomma på din scen. Jag hade supit ner mig och ihjäl mig annars bara för att lura björnarna. Så började jag, och så slutar jag.

hustrun (inträder) Du slutar inte alls, din misslyckade drönare! Nu kommer du direkt med mig och raka vägen hem!

Bellman Men jag är ju i fängelse?

hustrun Ej längre. Hertigen har gett dig fri. Det skulle ej se bra ut annars, att en hovpoet försmäktade och dog i fängelset. Så han kör ut dig. Du får dö hos mig där hemma i din egen säng.

Bellman Det spelar ingen roll. Jag är ju redan död.

Mollberg Nej, Bellman, vi ber att få protestera. Du dör aldrig, ty du lever med oss, dem som du har gjort odödliga.

Bellman Nå, Movitz, låt mig då få slå dig följe in i evigheten.

Movitz Där skall vi få dricka oss otörstiga i evighet och gratis utan björnar.

Bellman Jag skall sjunga varje dag om dina krumsprång och bravader i vår egen Sankte Fredmans namn.

Fredman Ni smickrar mig. Mitt namn är ingenting. Jag var blott en suput och misslyckad kvarleva från ett stort förflutet.

Jergen Puckel Glöm ej Ulla Winblad.

Bellman Ulla, tillåt mig få eskortera dig på kungens väg rakt in i evigheten.

Ulla Bellman, du var alltid min förnämsta gentleman, och aldrig skall man kunna påstå något annat.

Bellman Och det var min glädje och min ära, ty du var mitt rikets enda drottning, hur eländigt detta rike av blott gyckelspel och rännstensorgier än var.

Ulla En drottning är en drottning även om hon bara är det för bastarder.

Bellman Tag min hand, min Ulla, jungfrudrottningen av vår poetiska infama värld av fantasier och idyller, pastorala utförsåkningar och verklighetsutflykter, och jag känner mig upplyftad till en bättre värld av blott ditt väsen, ty trots all din skuld så såg jag blott din oskuld.

Ulla Jag var bara kvinna, men du gjorde mig till mer än kvinna i din oskuld.

Bellman Jag var bara en förvillad opraktisk och hopplöst urspårad poet.

Ulla Det räckte till för evigheten.

Bellman Icke utan dig.

Ulla Då går vi in i den tillsammans.

Bellman Ulla, jag är din för evigt.

Ulla Nej, min Bellman, du är min.

(De går ut tillsammans. Frågan är vem som leder vem.)

Alla andra följer efter i procession. Gustav med Kellgren och Leopold, därefter Hallman och Kexell med Fredman, Movitz, Mollberg och Jergen Puckel, därefter hustrun med barnen och sist av alla härolderna.)

Slut.

Bellman var ständigt sjuk under hela 1793, och att han genom Nobelius förordnande sattes i förvar hos högvakten den 8 maj 1794 var knappast ägnat att förbättra hans hälsa. När han slapp ut därifrån framemot midsommar var han bruten till hälsa och kraft och levnadsmod. På egen begäran blev han förklarad omyndig, i augusti fick han skörbjugg, därefter fick han lungsot, och den 12 februari 1795 avled han 55 år gammal. Han hade uppburit kunglig pension sedan 1775, och det råder ovisshet om han fick sin pension indragen efter konungens död eller inte. Han fick ingenting publicerat förrän 1790 genom Kellgrens tillskyndan, som då skrev förordet till "Fredmans epistlar", som följdes av "Fredmans sånger" två år senare, skaldens enda publicerade verk, ehuru han skrev mycket, mycket mera och under hela sitt liv, då skaldskap och musik var det enda han någonsin dög till. Vid hans död var hans söner Gustav 13 år, Elis 9 år, Carl 7 år och Adolf Martin Henrik 4 år medan hans änka var 37 år gammal. Hon överlevde sin make i 52 år.

Verona 1 april 2006